

PIMEKAADER

Autor **Katariina Libe**

Lisastseenide autor **Leeni Linna**

Lavastaja **Leeni Linna**

Kunstnik **Elo Elmers**

Helikunstnik **Markus Andreas**

Valguskujundaja **Kerdo Vainer**

Plakati foto autor **Madis Palm**

Reklaamklipi operaator **Juss Saska**

RIHHARD, režissöör **Madis Mäeorg**

REBEKA, endine lapsnäitleja **Marion Tammet** (külalisena)

SIISI, stsenaarist **Tiina Mälberg**

ANNE, produtsent **Ülle Lichtfeldt**

FREDI, saatejuht **Margus Grosnõi**

Etenduse juhid **Eili Neuhaus** ja **Aune Kuul**

Teater tänab: **Andres Kluge** (FrostFilms), **Leho Kägu** (TV3),
Tõnu Talpsep (BFM)

Esietendus 10. aprillil 2026 Rakvere Teatri väikeses majas

UNDIINI MÜÜDIST

Undiin on Euroopa mütoloogilisest traditsioonist pärit tegelaskuju, vetenümf, kes muutub inimeseks, kui ta armub mehesse, kuid kes on määratud surema, kui mees peaks talle truudust murdma.

Mõiste ise tuli esmakordselt kasutusele 16. sajandil, renessansiajastu alkeemiku Paracelsuse kirjutistes ja tähendab tõlgituna „väikest lainet“ ('unda' = 'laine' ld k). Paracelsuse süsteemis olid undiinid jõe-, järve- ja ojavaimud – tabamatud olendid, kes seotud vee eluandvate ja muundavate omadustega.

Erinevalt hilisematest romantilistest kirjeldustest ei olnud undiinid alguses kujutatud tingimata heatahtlikena. Nende puhul rõhutati surematu hinge puudumist, seisundit, mis eristas neid inimestest ja sünnitas nendega kirjanduslikes lugudes seostatud keskse motiivi – võimaluse saada endale hing läbi ühenduse inimesega.

Kõige mõjukamaks undiinimüüti vorminud kirjandusteoseks osutus Friedrich de la Motte Fouqué 1811. aasta jutustus „Undiin“, milles inimeste poolt üles kasvatatud vetevaim abiellub hinge hankimiseks rüütliga. Romanss armastusest ja reetmisest lõpeb kurvalt – rüütli truudusetus sunnib Undiini tagasi oma olemuse juurde, viima täide saatuslikku needust. Just Fouqué teos põlistas nägemuse undiinist kui kaunist, kirglikust ja moraalselt ambivalentsest olendist, korruga süütust ja ohtlikust. Ka vesi ise omandab undiinilugudes sümbolse rolli – see on ühtaegu elu allikas ja lahustav jõud, milles peegeldub undiini kahetine, armastav ja hävitav loomus.

Edaspidises kirjanduses, kunstis ja heliloomingus tõlgendatakse undiin ümber traagiliseks kangelannaks, keskendudes tema igatsusele hinge järele ja tema heitlusele lepitamiseks oma loodusvaimuks olemist inimlike emotsioonidega. Sellise lähenemise tuntuimaks näiteks võib pidada Hans Christian Anderseni muinasjuttu „Väike merineitsi“ (1837; Andersen oli Fouqué teose imetleja.) Undiinimüüdile tugines osaliselt Maurice Maeterlincki näidend „Pelléas ja Mélisande“ (1892) ja viimase põhjal Claude Debussy loodud ooper (1902). 20. sajandil kujunes palju mängituks Jean Giraudoux' näidend „Undiin“ (1938), mida on korduvalt lavale toodud Eestiski.

Undiin püsib teisesuse ja teisenemise võimsa sümbolina ka popkultuuri ajastul. Ta esindab looduse ja inimsuse lõikumispunkti, meie kõigi lakkamatut iha transtsendentsi järele ja eksistentsiaalsete piiride ületamise kõrget hinda, segadusse viivat ja ometi lummatvat.

VÄLJAVÖTTEID „KALA PISARATE“ STSENAARIUMIST

EXT. MERI - ÖÖ

Kuu hämaras valguses pillutab mässav meri paati kord üles, kord alla. Suur laine lööb üle paadi nina ja rebib enesega kaasa meremehe. Paadi põhjas hoiavad teineteise ümbert hirmunult kinni veel kaks habetunud meest.

EXT. MERI - HOMMIK

Päikesetõusu eelne sine. Peegelsileda veepinna kohal ripub valge piimjas udu.

Kaks aeru lõikavad läbi udu ja lükkavad paadinina valgest udulaamast läbi.

Märja palitu alt tõmbavad aeru parkunud käed, millel veresooned pingul ja küüned deformeerunud. JAAN, 45 - kurvad silmad aukus, hingab läbi kokkusurutud hammaste.

KUSTAS, 33 - põsed lohus ja silmad näljaselt vilavad, jälgib paadininas veepinda.

Puitpaadi kõhu külge on seotud tühjad korvid, milles pole võrke ega kalu.

Udulaamade vahelt paljastub maismaa.

TIITER: Hiiumaa, aasta 1808.

EXT. KALURIKÜLA RAND - PÄEV

Kümmekond külaelanikku otsivad madalikul kadunud meremeest. Torm on toonud randa hunnikute viisi mustavat adru ja surnud kalu.

ILLIMAR, 14, märkab adrusse ja kalavõrku mässitud kogu, mida õrn laine kiigutab rannavees edasi-tagasi nagu hällis. Poiss astub lähemale. Võrguräsist paljastub sinakasvalge peenike käsi.

ILLIMAR

Isä!

INT. KUSTASE SAUN - PÄEV

UNDIIN seisab ihualasti sauna eeskojas, tema sinakasvalge nahk helgib elava tule käes nagu portselan. Tema adrukarva juuksed looklevad mööda selga puusadeni.

Undiin vaatab omaenese keha, nagu poleks ta seda varem näinud.

Uudishimulikud lapsed vajutavad oma palgeid vastu väikest aknaruutu, püüdes sauna sisse näha. End häbenemata vaatab Undiin nende suunas ja sirutab tervituseks oma õrna käe.

Kustase abikaasa ENDA siseneb, süles linased rõivad. Ta lükkab tõredalt aknale kardina ette.

ENDA

Häbi olgu.

Enda tõstab asjalikult linase särgi üle Undiini pea. Undiin puudutab õrnalt Enda palet, mille peale abistaja ehmuib.

Undiin vaatab Enda silmadesse, nagu teaks tema elust kõike. Enda raputab end Undiini lummusest lahti ja aitab talle seeliku selga.

INT. KIRIK - PÄEV

Väike kirikusaal on rahvast pungil. Kustas on oma naise kõrvalt püsti tõusnud ja püüab külarahvast rahustada.

KUSTAS

Ta on inimene, nagu me kõik.

MARI

Kes võttis minu Matsi ja jättis mind kolme lapsega siiä üksi?

KUSTAS

See oli meri, kes võttis.

MARI

Ta on saatanast!

RIHHARD HOLMBERG

Filmi „Kala pisarad“ režissöör

Miks just „Kala pisarad“?

Ma soovisin pühendada filmi oma emale, kellelegi, kelle pisaraid ma peaaegu kunagi ei näinud ja kelle suhtes oli elu olnud teenimatult liiga karm. Tahtsin läbi filmi teda paremini mõista.

Kas sa aimasid „Kala pisarate“ võtetel, kuhu see film välja jõuab?

Aus vastus on, et ei. Looja kunstiline vastutus oma loomingu ees sunnib teda mentaalselt sellisesse seisundisse, kus reaalne aeg ja ruum kaob, jääb vaid see maailm ja need tegelased... Maine elu tuleb tõelise kunsti puhul unustada.

Suure filmi sünd on prognoosimatu? Kuidas „Kala pisaratega“ see ime juhtus?

„Kala pisaratega“ juhtus see miski, mis on tõelise kunsti sünniks kõige olulisem. See oli jäägitu pühendumine. Iga sekund, mis me filmisime, olid meiega täielikult kaasas nii inimesed kui ka loodus. Me hingasime ühes rütmis... Ja ainult nii saabki sündida tõeline kunst.

Väljavõtteid „Kala pisarate“ promointervjuudest.

REBEKA VALDHAUS

Filmi „Kala pisarad“ Undiini osatäitja

Kes on sinu jaoks undiin?

Minu jaoks on undiin surematu veeolend, kes on tulnud kaldale väsinuna igavesest elust ja üksindusest meres. Ta unistab elu võimalikkusest võõral maal, et kogeda midagi, mida ta ei ole julgenud veel kogeda. Ta igatseb, et inimesed näeks ja aktsepteeriks teda sellisena, nagu ta tegelikult on.

Mis on kõige huvitavam mälestus võtetelt?

Vaieldamatult see hetk, kui me läksime kogu võttemeeskonnaga Kärkla sadamast paadiga hülgevaatlusele. Ma polnud kunagi varem ühtegi hüljest näinud. Meil olid binoklid kaasas ja me istusime üksteise kõrval vaikides, sest rääkida ei tohtinud. Ma mäletan seda vaikset ootusärevust – iga hetk oli kaalul, hingata ja pilgutada ei julgenud, sest äkki magan selle hetke maha.

Miks sa soovitaksid „Kala pisaraid“ vaadata?

„Kala pisarad“ on väga ilusa visuaalse keele läbi jutustatud lugu. Kaasahaarava ja traagilise süžeeaga, mis suudab puudutada vaatajat väga isiklikul tasandil ja ka ühiskonda tervikuna. Mulle meeldib, et see film ei valeta ega loo illusioone ja klišeesid inimestest, vaid julgeb olla toores ja näidata, mis saab, kui me kohtume tundmatuga.

Väljavõtteid „Kala pisarate“ promointervjuudest.

SIISI MÄETAMM

Filmi „Kala pisarad“ kaasstsenaarist

Kuidas valmis „Kala pisarate“ stsenaarium?

Me arendasime Rihhardiga „Kala pisaraid“ peaaegu kuus aastat, võib öelda, et see on nagu meie ühine laps. Me otsisime inspiratsiooni rahvafolkloorist, aga kõige enam sütitas meid meie väike ringreis mööda pisikesi kalurikülasid.

Kas juba filmivõtetel oli tunda, et „Kala pisaratest“ tuleb suur film?

Ma tundsin juba stsenaariumit kirjutades, et sellest tuleb üks eriline film, ja tuligi! Eriti rõõmus olen ma selle üle, et seda filmi on saatmas rahvusvaheline menu. Ma poleks seda uneski julgenud loota, et meie väike 19. sajandi Hiiumaa mütoloogiline lugu sedavõrd piirideüleselt kõnetab.

Kellel soovitaksid „Kala pisaraid“ vaadata?

Ma arvan, et see film on tervendav peegelpilt tervele ühiskonnale. Võõraviha, kadestust ja seksismi on meie ümber lihtsalt liiga palju. Ehk aitab see film meil oma vigu paremini märgata ja kontrolli all hoida.

Väljavõtteid „Kala pisarate“ promointervjuudest.

ANNE MARK

Filmi „Kala pisarad“ produtsent

Mis tunne oli töötada produtsendina filmi „Kala pisarad“ juures?

Me tegime Rihhardiga juba filmikooli päevil koos filme. Kasvasime kokku, sest oleme mõlemad maksimalistid ja teame, mida tähendab anda endast kõik. See on olnud minu senise karjääri suurim väljakutse juhtida ajastufilmi produktsiooni, uskuda sellesse ka siis, kui kõik loodused sulle vastu mängivad.

Kui keeruline on leida hea tasakaal režissööri nägemuse ja filmi eelarve vahel?

Meie väikeses Eestis ei ole filmikunstile kunagi liiga palju raha antud, aga me oskame seda kitsikust enda kasuks pöörata. Meil on väikesed üksteist toetavad ja pühendunud meeskonnad ning tehakse korralikult eeltööd, et elimineerida kõikvõimalik liigne kulu. „Kala pisarate“ juures püüdsin muidugi anda endast parima, et Rihhard saaks oma nägemust maksimaalselt teostada. Oscar tõestab, et see pingutus oli seda väärt.

Mis on teie eredaim mälestus „Kala pisarate“ võtteplatsilt?

Kõige eredamalt on mul meeles see võttenädal, kui sadas järjest viis päeva jutti ja me pidime võtet päev-päevalt edasi lükkama. See oli filmi eelarve seisukohast katastroofiline olukord, aga kinkis meeskonnale väärtusliku aja olla koos ja saada tõeliselt lähedaseks.

Väljavõtteid „Kala pisarate“ promointervjuudest.

FREDI PUUST

Filmikriitik, saatejuht

Miks soovitate „Kala pisaraid“ vaadata?

Pealtnäha lihtne lugu viib meid rännakule läbi maailma ajaloo. Arhetüüpse sündmuse-tiku varjus kasvatab film ka harimatust vaatajast filosoofi. „Kala pisaraid“ vaadates muutub koguni külmavereline mõrvar paremaks ja õilsamaks inimeseks. Selline film võib lõpetada sõjad...

Ma olen näinud palju häid filme, aga see ürgne igatsus humaansuse järgi, mida „Kala pisarad“ vaatajas tekitab, on ülim, mis viimastel aastatel maailma filmikunstis saavutatud. Juba need kaluriküla looduspildid võiks ikoonideks maalida ja kirikutesse riputada. Aga kogu see mõõde, mis inimesest ja maailmast meie silme ees lahti rullitakse, oleks Oscari asemel ka Nobelit väärt.

KRIITIKUD „KALA PISARATEST“

„Kala pisarad on lõpuks ometi film, mis peaks igale eestlasele kohustuslik olema. Siin on üldistust, siin on kujundit, sündmust, visuaali ja vähe sõnu. Pöördutakse filmikunsti põhilätete poole, aga sellegipoolest haarab pinge vaataja juba algussekunditest kaasa ega lase teda lahti veel mitu päeva pärast vaatamist.“

„Sügav nagu ookean ja õrn nagu esimene armastus. Mida soovitada inimesele, kes „Kala pisarad“ vaatamata jätab? Loobu silmadest, sul pole nendega niikuinii midagi teha!“

„Mütoloogia destruktsioonist lähtuvalt leidub filmis humanistlikke abstraktsioone, mis eskaleerudes avavad psühholoogilise kinematograafia etalonides uusi paradigmasid.“

„Puhas kunst. Alasti kunst, mis ei häbene enda alastust. „Kala pisarates“ on inimloomus kistud sama paljaks nagu kehad Rubensi maalidel. Aga siin on ka kihid... Sügavad, mitmetasandilised, vastandlikud... See on film nagu gurmeerestorani Napoleoni kook, mida süües võib esteetiliselt elamusse surra.“

RAKVERE TEATER

Näitlejad – Liisa Aibel, Rainer Elhi, Margus Grosnõi, Loviise Kapper, Ülle Lichtfeldt, Märten Matsu, Silja Miks, Madis Mäeorg, Tiina Mälberg, Tuuli Maarja Möller, Laura Niils, Anneli Rahkema, Peeter Rästas, Eduard Salmistu, Johannes Richard Sepping, Tarvo Sõmer ja Imre Õunapuu
Valgustajad – Martin Piir, Kerdo Vainer ja Roomet Villau
Helitehnikud – Aivar Jürimets, Peeter Piltv ja Andres Raja
Inspitsiendid – Katrin Kalamets, Aune Kuul ja Eili Neuhaus
Grimeerijad – Maret Kongi ja Veroonika Rego
Kostümeerijad – Anne Joorits ja Kaja Kupp
Rätsepad – Anne Komp, Merli Matti ja Kaja Uustalu
Butafoor-dekoraator – Helen Padu
Puusepp – Aare Vilba
Lavatehnikud – Aimar Ehas, Reio Kiviberg, Riho Lillakas, Ottomar Sukko, Hendrik Vilde ja Mati Väljaots
Bussijuht – Tõnu Tammjärv
Lavastusala juht – Tiit Kalm
Lavastusala juhi abi – Maie Nurmoja
Juhi abi – Helle-Mall Niinemets
Korraldusjuht – Marika Tint
Turundusspetsialist – Evelin Rikma
Projektijuht-fotograaf – Helen Solovjev
Reklaamijuht – Kristo Kruusman
Müügiadministraator – Daisy Kull
Trupijuht – Getter Marii Kalvik
Etendusteenistuse juht – Indrek Apinis
Raamatupidajad – Tuuli Jaansen ja Merle Siirak
Arhivaar-spetsialist – Mari Vitskovski
IT-spetsialist – Aleksander Kikkas
Digitaalkunstnik – Peeter Rästas
Kirjandustoimetaja – Lauri Saaber
Dramaturg-lavastaja – Urmas Lennuk
Kino osakonnajuht – Kelly Muttik
Kino projektsionist – Dagmar Kams
Kino teenindajad – Julia Gorjainov, Kätlin Kirsch, Ele Käänik ja Laura Rosin
Kino abiprojektsionist ja -teenindaja – Victoria Adonov
Kino abiteenindajad – Kadi Leen Aibel, Arabella Altrof, Daniel Kikkas, Anastasia Nikultša ja Teele Ann Tint
Teenindusjuht – Triin Nurk
Teenindusjuhi abi – Marje Nurmepaju
Kohvikuteenindajad – Mario Ermas, Heti Kirsimäe, Andželika Krikun, Aliina Männi, Leena Romov ja Anna-Marija Veebel
Abiteenindajad – Epp Kaljos, Liivi Kasemets ja Siim Kroonmäe
Publikuteenindajad – Inge Kelk, Tiina Krutto, Urve Kukkk, Maarika Miilman, Marje Nurmepaju, Ülla Nõmmik, Teele Piirimäe, Elle Salusoo, Andra Tammik ja Pilve Volter
Kokad – Reet Kalde ja Liina Orgus
Abikokad – Kaili Kütt ja Evi Simson
Koristajad – Nelli Hudik, Oksana Hurina, Gulnara Kert ja Leena Rubinova
Majahoidja-hoovikoristaja – Taimi Tanning
Parkimiskorraldajad – Toomas Aettik ja Kaspar Õunapuu
Peakunstnik – Krista Aren
Loominguline juht – Peeter Raudsepp
Teatrijuht – Velvo Väli

Kavalehe koostasid Leeni Linna, Lauri Saaber ja Urmas Lennuk. Fotod Helen Solovjev ja Leeni Linna, kujundas Peeter Rästas.

RAKVERELEVEL